

Studieemne ved TF, UiO vår/høst 2022: Pilegrim i historie og samtid

Birgitte Lerheim (TF, UiO) og Roger Jensen (sokneprest St. Hanshaugen menighet)

Har du interesse for pilegrimsarbeid?

Digitale samlinger og ekskursjon til Orknøyene

Under finner dere emnebeskrivelse til et studieemne med pilegrimstema. Arbeidsmengden er beregnet til 10 studiepoeng og kurset er samlingsbasert.

Første samling er en digital dagsamling i uke 21. Uka med ekskursjon går til Kirkwall på Orknøyene i siste halvdel av august hvor vi har etablert samarbeidsrelasjoner til prester (Church of Scotland) og pilegrimsforskere (University of the Highlands and the Islands). Målgruppa for kurset er prester og andre kirkelige ansatte som har interesse for og/eller erfaring fra pilegrimsarbeid.

Hvordan kan vi aktivere lokale ressurser i pilegrimsarbeidet?

Pilegrimsleden [St Magnus Way](#) ble etablert i 2017 og måten lokale ressurser i historie, arkeologi og kirkeliv brukes i pilegrimsarbeidet på Orknøyene er av stor læringsverdi for menigheter som skal etablere lokalt pilegrimsarbeid i Norge - enten som en del av menighetens aktiviteter eller som vertsstruktur for besøkende pilegrimer. Deltakerne vil få møte lokale ildsjeler i pilegrimsarbeidet og se hvordan pilegrimsarbeid kan bygges opp på småsteder. Vi vil studere og reflektere over hvordan historie, kultur og kirke brukes i lokalt pilegrimsarbeid, og hvordan den lokale kirke kan ta imot pilegrimer.

Kurset vil gi deg oppdatert kunnskap om historisk og aktuell pilegrimsforskning og pilegrimsteologi, og inngående kjennskap til praktisk pilegrimsarbeid i kirkelig og offentlig regi. Kurset vil gi deg forståelse av og kunnskap om hva lokal materiell og ikke-materiell kulturarv kan bety for et pilegrimsarbeid. Kurset har også et praktisk siktemål. Vi skal tilbringe halvannen dag på leden og erfare hvordan vandringen er tilrettelagt i det orknøyske natur- og kulturlandskapet og hvordan historie og arkeologi brukes langs leden. Foruten besøk i St. Magnuskatedralen i Kirkwall vil vi besøke en lokalmenighet på leden og møte ansatte der.

Pilegrimsrenessansens utfordringer til kirken

Den senmoderne pilegrimsrenessansen er et fenomen som utfolder seg både på siden av, men også i berøring med etablert, organisert religion, og er et slående eksempel på samtidsspiritualitet. Det sies ofte at "pilegrimen er tilbake", men vandrersens motivasjon, praksiser og kontekst er ikke identisk med middelalderpilegrimens. Vandrerne passer ofte ikke inn i etablerte religiøse kategorier, men langs de gamle ledene ligger kirkene som perler på en snor, og er i større eller mindre grad tilgjengelige for de som vandrer på leden. Dette utfordrer lokale menigheter til ny refleksjon om egen identitet og nye praksisformer..

Det offentlige pilegrimsarbeidet i Norge er fortsatt i sterk vekst, og nye deler av «Pilegrimsleden – St. Olavsvegene til Trondheim» etableres fortløpende. Dette pilegrimsarbeidet står på fire søyler: Miljø, næring, kultur og kirke. I regjeringens pilegrimsstrategi fra 2012 står det at: «Revitalisering av pilegrimsvandringene skal gi bidrag til at kristen tro og tradisjon forblir viktige kilder for menneskers identitet og tilhørighet.» Kirkas bidrag etterspørres derfor i pilegrimsarbeidet, og presters og lokalmenigheters kompetanse er viktig i også denne sammenheng.

Samarbeid med orknøysk forskning og kirkeliv

Et samarbeid med forskere på det lokale universitetet i Kirkwall ([Orkney College, University of the Highlands and the Islands](http://www.orkneycollege.ac.uk/)) er under etablering. De har sagt seg villige til å bidra med praktisk støtte til kurset i form av rom, guiding og forelesninger. Vi har også kontakter i en lokalmenighet på Orknøyene som vi vil bruke aktivt i kurset.

Praktiske opplysninger

Kurset koster deltakere 6 000,- som dekker tilrettelegging av desentralisert undervisning, guiding og transport lokalt på Orknøyene.

Deltagere må selv beregne egne utgifter til reise, mat og opphold på samlingene.

Til Orknøyene går det normalt direktefly fra Bergen deler av året, eller man kan fly fra Oslo, Bergen eller Stavanger via Aberdeen eller Edinburgh. Se <https://www.loganair.co.uk>. Deltakerne bør regne med rundt 4000 kroner til flyreisen, og det er viktig å bestille i god tid.

Overnatting skjer på hotell i Kirkwall (rundt 1200 kroner per natt for enkeltrom med frokost). TF reserverer rom som deltakerne betaler selv. Billigere overnatting er mulig på vandrerhjem (4 – 500 kroner per natt) for de som ønsker det. Mandag og fredag er reisedager, så samlingene disse dagene skjer etter klokka 18 (mandag) og før klokka 11 (fredag).

I tillegg kommer utgifter til reise og evt. opphold til framleggseminar i Oslo i november. Deltagere må også dekke utgifter til pensumbøker (max. kr. 1000) og semesteravgift (p.t. 620,-)

Kurslederne:

Birgitte Lerheim er førsteamanuensis i teologi med vekt på religionspedagogikk og kirkelig undervisning, og har jobbet mye med historiedidaktikk, og forsker nå på pilegrimsfeltet. Hun har erfaring fra pilegrimsarbeid som frivillig i Pilegrimsfellesskapet St. Hallvard og ved Pilegrimssenter Oslo, og har deltatt på vandringer i inn- og utland.

Roger Jensen har vært daglig leder ved Pilegrimssenter Oslo (siden 2010) og pilegrimsprest i Oslo bispedømme, og har lang og bred erfaring fra vandring i ulike europeiske land og vandreledelse langs pilegrimsleden i Norge. Han har skrevet boka *Pilegrim – lengsel, vandring, tenkning* som har kommet ut i tre opplag og også er oversatt til tysk, og som regnes som et standardverk innen pilegrimsfeltet. Han er nå menighetsprest i St. Hanshaugen menighet.

www.tf.uio.no/studier/evu/kurs/2021/pilegrim-i-historie-og-samtid/

I pilegrimskurset bruker Birgitte og Roger erfaringer de har gjort gjennom flere runder med kurset KRIS1813, et historie- og formidlingsemne for menighetspedagoger, i kombinasjon med sin forsknings- og praksiskompetanse fra pilegrimfeltet. De arbeider nå (i samarbeid med fagfolk fra Spania, Italia, Romania, Bulgaria og Tyrkia) med et Erasmus+-finansiert FOU-prosjekt knyttet til vertskapskompetanse langs europeiske kultur- og pilegrimsveier. Se <https://oslo.pilegrimsleden.no/no/panhera/>